

**ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO ANTROS DALIES
KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

I DALIS

Kandidatas atsakymus į 1–5 klausimus **gali suformuluoti savais žodžiais**. Ar atsakymų turinys yra teisingas, sprendžia egzamino užduoties vertintojai.

Kl. nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
1		7	
1.1	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Atkurti Europoje sienas ir iki Prancūzijos revoliucijos buvusią tvarką. • Iš naujo perdalyti Europą. / Patenkinti nugalėtojų teritorines pretenzijas. • Sukurti sistemą, kuri padėtų neleisti kilti revoliuciniam judėjimui. • Gražinti senąsias monarchijas (valdovų dinastijas). 	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
1.2	<ul style="list-style-type: none"> • Gražintos senosios monarchijos (valdovų dinastijos). • Sukurta Vokietijos sąjunga, kurioje svarbiausias vaidmuo atiteko Austrijai. • Sujungtos kaimyninės valstybės (Belgija prijungta prie Olandijos ir Norvegija prijungta prie Švedijos). 	3	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai.</p>
1.3	<p><i>Nutarimas:</i> Įkurti Šventąją sąjungą.</p> <p><i>Patvirtinimas:</i> Ją sudarę monarchai garantavo paramą vieni kitiems / galėjo ginklu kištis į kitų Šventosios sąjungos valstybių reikalus / galėjo neleisti kilti revoliuciniam judėjimui Europoje.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
2		7	
2.1	<p><i>Metai:</i> nuo 1965 (1964) iki 1973.</p> <p><i>Kariavo:</i> JAV ir Pietų Vietnamas su Šiaurės Vietnamu.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
2.2	<p>Todėl, kad kariauja geografiškai viena greta kitos esančios valstybės, tiesiogiai nedalyvaujant priešišku karinių blokų valstybėms narėms.</p>	1	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p>
2.3	<p><i>Pozicija:</i> Dalis JAV visuomenės nepalaikė JAV dalyvavimo kare, smerkė jį.</p> <p><i>Detalė:</i></p> <p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvietimas protestuoti. • Protesto akcijų vykdymas (susirinkusi šaukianti minia, protesto šūkiai, transparantai). • Kvietimas atsisakyti karinės tarnybos. 	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>

Kl. nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	<ul style="list-style-type: none"> Nepagarbus elgesys šalies politikos atžvilgiu (protestuotojas rodo liežuvį). 		
2.4	<p><i>Pozicija:</i> Autorius neigiamą visuomenės nusistatymą vertina kaip priešų įtaką.</p> <p><i>Argumentas:</i> (Dešiniajame viršutiniame kampe matomas) pagrindinis priešininkas SSRS kursto neramumus. / Protestuotojų keliama reikalavimai siejami su SSRS kurstymu.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
3		9	
3.1	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Pažymėta „ekstra laida“. Išleistas 18 val. vakare. Išėjo, gavus ultimatumą iš SSRS (svarbios naujienos). 	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3.2	<p><i>Alternatyvos:</i> Priimti ultimatumą arba ultimatumą atmesti.</p> <p><i>Pasirinko:</i> priimti ultimatumą, nes:</p> <ul style="list-style-type: none"> SSRS kariuomenė daug kartų didesnė; karinės SSRS įgulos jau buvo Lietuvoje; nesutiko priešintis kariuomenės vadai ir dalis ministrų. 	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
3.3	<ul style="list-style-type: none"> Sutiko suformuoti naują vyriausybę (įpareigojo Raštikį formuoti naują vyriausybę). Sutiko išleisti SSRS kariuomenę (davė nurodymus kariuomenei ir gyventojams). Nebuvo priimtas sprendimas nuteisti vidaus reikalų ministrą ir valstybės saugumo departamento direktorių. 	3	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai.</p>
3.4	Kaltino sovietinių karių grobimu.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3.5	<p><i>Galimi atsakymai:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> SSRS pareikalavo paleisti Lietuvos vyriausybę. SSRS nurodė sudaryti naują vyriausybę, palankią Sovietų Sąjungai. Į Lietuvą įžengė SSRS kariuomenės daliniai. 	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
4		8	
4.1	<p><i>Pavadinimas:</i> Dešimt Dievo įsakymų. / Dekalogas.</p> <p><i>Biblijos dalis:</i> Senasis Testamentas. / Tora. / Penkiaknygė.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
4.2	<p><i>Tauta:</i> Senovės žydai / judėjai.</p> <p><i>Istorinis faktas:</i> Išėjimas iš Egipto nelaisvės („išvedžiau tave iš Egipto žemės“).</p>	3	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

Kl. nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
	<i>Religinis reikalavimas:</i> Šabo (šabato) dienos šventimas.		2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. 3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai.
4.3	Su Moze.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
4.4	<ul style="list-style-type: none"> „Neturėsi svetimų dievų mano akivaizdoje“ – pirmoji viendievytė (monoteistinė religija). „Nedirbsi sau drožinio nei jokio paveikslo, [...] . Nesilenksi jiems ir negarbinsi“ – stabmeldystės atsisakymas. 	2	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
5		9	
5.1	<i>Pareigos:</i> Popiežius. <i>Patvirtina:</i> Bules leido tik popiežiai.	2	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
5.2	<i>Martynas Liuteris</i> – dvasininkas (vienuolis / teologas). <i>Veikla:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> <ul style="list-style-type: none"> Paskelbė 95 tezes, (kuriose išdėstė savo religinės doktrinos pagrindinius teiginius). Smerkė indulgencijų prekybą. 	2	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
5.3	<i>Galimi atsakymai:</i> <ul style="list-style-type: none"> Žmogaus nuteisinimas (išganymas) priklauso tik nuo tikėjimo, bet ne nuo jo darbų. Indulgencijos neskatina žmonių nuoširdžiai atgailauti. Vienintelis tikėjimo šaltinis yra tik Biblija, o ne Bažnyčios tradicija (aiškinimas). Tikrasis Bažnyčios vadovas yra Jėzus Kristus, bet ne popiežius. Popiežius nėra neklystantis. Bažnyčia padarė klaidą, nuteisdama Janą Husą. <i>(Galimi ir kiti teisingi atsakymai.)</i>	3	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas. 2 taškai skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai. 3 taškai skiriami, kai pateikti trys teisingi atsakymai.
5.4	Atmetė jam pateiktus kaltinimus. / Viešai sudegino bulę.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
5.5	<i>Galimi atsakymai:</i> <ul style="list-style-type: none"> (Vakarų krikščionybėje) prasidėjo reformacijos (ir kontrreformacijos) laikotarpis. (Vakarų krikščionybėje) atsirado nauja kryptis / protestantizmas. (Vakarų krikščionybėje) atsirado nauja kryptis – liuteronizmas. 	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

II DALIS

Bendrieji rašinio (istorinio pasakojimo) vertinimo kriterijai. (Projektas, 2024-07-17)

Kriterijai				
	Šaltinių naudojimas	Istorijos žinios	Analizė	Rašinio struktūra ¹
5 taškai	Puikus. Visų pateiktų šaltinių visi teiginiai ² , įskaitant ir detales, tinkamai ir reikšmingai naudojami nagrinėjamo klausimo kontekste ³ ; atsižvelgta į šaltiniuose esančius požiūrių panašumus ir skirtumus; nurodyta šaltinių paskirtis, jų teikiamos informacijos objektyvumas.	Išsamios žinios. Pateikti visi istorijos faktai yra tinkami ir reikšmingi, papildoma nagrinėjamo klausimo kontekstą; jų yra užtektinai, kad visapusiškai atskleistų nagrinėjamą klausimą; nėra klaidų, pateikiant istorijos faktus; sistemingai ir tinkamai vartojamos visos istorijos sąvokos ⁴ nagrinėjamo klausimo kontekste.	Detali analizė. Išsamus priežasties ir pasekmės ryšių, aplinkybių ir kitų istorinių sąsajų nustatymas bei paaiškinimas; panašumų ir skirtumų paaiškinimas; šaltinių teiginių tikslingas integravimas į istorinį kontekstą; tezės ir savo požiūrio pagrindimas įtikinamais argumentais ir samprotavimu; nagrinėjamo klausimo tikslingas struktūravimas ir dalinių išvadų pateikimas.	Puikus struktūravimas. Įvade pateikta aiški ir konkreti pagrindinė tezė ⁵ ; dėstymo dalis planinga, tinkamas skaidymas pastraipomis ⁶ , užtikrintas vientisumas; baigiamojoje dalyje apibendrinimas dera su pagrindine teze ir dalinėmis išvadomis. Įskaitomas, tvarkingas raštas.
4 taškai	Tinkamas naudojimas. Visų pateiktų šaltinių iš esmės visi teiginiai yra tinkamai ir reikšmingai naudojami nagrinėjamo klausimo kontekste; atsižvelgta į šaltiniuose esančius požiūrių panašumus ir skirtumus; nurodyta šaltinių paskirtis, jų teikiamos informacijos objektyvumas, tačiau pasitaiko nereikšmingų trūkumų.	Pakankamos žinios. Pateikti iš esmės tinkami ir reikšmingi istorijos faktai, papildantys nagrinėjamo klausimo kontekstą; jų yra iš esmės užtektinai, kad atskleistų nagrinėjamą klausimą; nėra esminių klaidų, pateikiant istorijos faktus; vartojamos tinkamos sąvokos nagrinėjamo klausimo kontekste.	Tinkama analizė. Iš esmės tinkamas priežasties ir pasekmės ryšių, aplinkybių ir kitų istorinių sąsajų nustatymas bei paaiškinimas; panašumų ir skirtumų paaiškinimas, šaltinių teiginių integravimas į istorinį kontekstą; tezės ir savo požiūrio pagrindimas tinkamais argumentais ir samprotavimu; nagrinėjamo klausimo tinkamas struktūravimas ir dalinių išvadų pateikimas.	Tinkamas struktūravimas. Įvade pateikta tinkama tezė; dėstymo dalis planinga, tinkamas skaidymas pastraipomis, tačiau yra vienas kitas trūkumas; baigiamojoje dalyje apibendrinimas dera su pagrindine teze ir dalinėmis išvadomis, tačiau yra vienas kitas trūkumas. Įskaitomas raštas.
3 taškai	Iš dalies tinkamas naudojimas. Tik dalies pateiktų šaltinių daugelis teiginių yra tinkamai ir reikšmingai naudojami nagrinėjamo klausimo kontekste; iš dalies atsižvelgta į šaltiniuose esančius požiūrių panašumus ir skirtumus; netinkamai nurodyta šaltinių paskirtis, jų teikiamos informacijos objektyvumas arba	Iš dalies pakankamos žinios. Pateikti ne visi tinkami ir reikšmingi istorijos faktai, papildantys nagrinėjamo klausimo kontekstą, arba jų yra nepakankamai, kad atskleistų nagrinėjamą klausimą; pasitaiko klaidų, pateikiant istorijos faktus; vartojamų sąvokų nedaug arba jos tik iš dalies tinkamos	Iš dalies tinkama analizė. Dalies priežasties ir pasekmės ryšių, aplinkybių ar kitų istorinių sąsajų nustatymas, nenuodugnus paaiškinimas; dalies panašumų ir skirtumų paaiškinimas; dalies šaltinių teiginių integravimas į istorinį kontekstą; tezės ir savo požiūrio dalinis	Iš dalies tinkamas struktūravimas. Įvade netinkamai ar neaiškiai pateikta tezė; dėstymo dalis tik iš dalies planinga, skaidymas pastraipomis iš dalies tinkamas, stinga vientisumo; baigiamojoje dalyje apibendrinimas iš dalies dera su pagrindine teze arba dalinėmis išvadomis. Vietomis gali

	pasitaiko viena kita klaida.	nagrinėjamo klausimo kontekste.	pagrindimas argumentais ir samprotavimu; nagrinėjamo klausimo nenuodugnus struktūravimas ir dalinių išvadų formulavimas.	pasitaikyti sunkiai įskaitomas raštas.
2 taškai	Fragmentiškas naudojimas. Naudojami tik keli šaltinių teiginiai, kurie tinkami ir reikšmingi nagrinėjamo klausimo kontekste, arba jų yra nepakankamai; nepakankamai atsižvelgta į požiūrių panašumus ir skirtumus; pasitaiko klaidų, įvertinant šaltinių paskirtį ar jų teikiamos informacijos objektyvumą arba to nėra.	Fragmentiškos žinios. Pateikta tik keletas tinkamų ir reikšmingų istorijos faktų, papildančių nagrinėjamo klausimo kontekstą; pasitaiko klaidų, pateikiant istorijos faktus; minimaliai vartojamos būtinos sąvokos arba jos ne visada tinkamos nagrinėjamo klausimo kontekste.	Fragmentiška analizė. Bandoma apibūdinti vieną kitą priežasties ir pasekmės ryšį, aplinkybę ar kitą istorinę sąsają, ją retai gebama paaiškinti; nedidelės dalies panašumų ir skirtumų paaiškinimas; kai kurių teiginių integravimas į istorinį kontekstą; bandoma kai kuriais argumentais ir galbūt samprotavimu pagrįsti tezė ir savo požiūrį; nagrinėjamo klausimo struktūravimas ir dalinių išvadų formulavimas yra atsitiktinis arba jų nėra.	Fragmentiškas struktūravimas. Bandoma rašinį skaidyti į tris pagrindines dalis (įvadą, dėstymą ir apibendrinimą), tačiau tik viena iš jų atitinka savo paskirtį arba visos trys dalys yra su žymiais trūkumais. Vietomis gali būti sunkiai įskaitomas raštas.
1 taškas	Labai fragmentiškas naudojimas. Yra tik vieno ar daugiau šaltinių kelių teiginių ar detalių atkartojimas; siekių vertinti šaltinį arba požiūrius beveik nėra.	Labai fragmentiškos žinios. Pateiktas vienas kitas tinkamas, tačiau ne visuomet reikšmingas istorijos faktas, papildantis nagrinėjamo klausimo kontekstą; gausu klaidų, pateikiant istorinius faktus; nevertinamos būtinos sąvokos arba jos daugeliu atvejų nėra tinkamos nagrinėjamo klausimo kontekste.	Labai fragmentiška analizė. Pasakojimo forma atkartoti elementarus faktai ar teiginiai; palyginimų ar paaiškinimų nėra; iš esmės nėra integruojama į istorinį kontekstą; samprotavimų iš esmės nėra; nagrinėjamas klausimas nestruktūruotas, nėra dalinių išvadų.	Labai fragmentiškas struktūravimas. Bandoma rašinį skaidyti į tris pagrindines dalis (įvadą, dėstymą ir apibendrinimą), tačiau nė viena iš jų neatitinka savo paskirties. Gali būti daugelyje vietų sunkiai įskaitomas raštas.
0 taškų	Nesinaudojama pateiktais šaltiniais. Nėra pasiremta nė vienu šaltiniu.	Nėra pateikta istorijos konteksto žinių. Nėra pateikta nė vieno papildomo fakto, kuris rodytų aptariamo klausimo konteksto suvokimą.	Nėra analizės. Nepateiktas nė vienas analizės elementas.	Darbas visai nestruktūruotas. Nėra nė vienos aiškios rašinio dalies arba raštas sunkiai įskaitomas.

¹ **Struktūra** – pateikiamo teksto skaidymas į tris pagrindines dalis: įvadą (įžangą), dėstymą (temos plėtojimą, klausimo sprendimo aiškinimą) ir apibendrinimą (išvadas, pabaigą).

² **Teiginys** – asmens ar institucijos suformuluotos ir pateiktos prielaidos, išvados ar kt.; duomenys (faktai).

³ **Kontekstas** – nagrinėjamų faktų, įvykių, reiškinų istorinės aplinkybės, sąlygos, aplinka.

⁴ **Istorijos sąvokos** – terminai, nusakantys abstrakčias idėjas, apibendrinimus, padedantys suprasti su istorijos idėjomis, reiškiniais ir įvykiais susijusią informaciją; asmenvardžiai, vietovardžiai, objektų pavadinimai.

⁵ **Tezė** – trumpai suformuluotas pagrindinis asmeninių požiūrį atspindintis teiginys, kurį siekiama įrodyti.

⁶ **Pastraipa** – rišlių sakinių grupė, siejama vienos pagrindinės minties.

Rašinio taškų siejimas su pasiekimų lygiais

Taškų suma	Pasiekimų lygis
18–20	Aukštesnysis
12–17	Pagrindinis
9–11	Patenkinamas
6–8	Slenkstinis
0–5	Nepatenkinamas
